

A politikus, katona, költő-író Zrínyi Miklós (1620–1664) születésének 400. évfordulója

„Ezt az időt, kiben vagyunk, számlálhatatlan módon jó cselekedetekre szabhatjuk, mert az emberi társaságnak csendességére sok dolgokban hasznosan fáradhatunk, ki törvény tanulásában, ki politica elmélkedésben, ki vitézségben, és mind ezeket a közönséges jóra nézve.”

Zrínyi Miklós

Az Országgyűlés 2019. december 11-én elfogadott 51/2019. határozata Zrínyi Miklós születésének 400. évfordulója alkalmából a 2020-as esztendő Zrínyi Miklós-emlékévvé nyilvánította.¹ A képviselők egyhangúlag, 169 igen szavazattal fogadták el a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára által előterjesztett határozati javaslatot, az indoklás szerint „tisztelettel adózva a magyar nemzetért tett hadvezéri, hadtudományi, költői és politikai munkásságának, valamint erőfeszítéseinek”.

Zrínyi életének, életművének felidézését nem csupán a kerek évforduló indokolja, hanem az is, hogy a róla kialakult kép több vonatkozásban a változás jeleit mutatja. Politikai, katonai, írói munkásságát az elmúlt évtizedek kutatásai új nézőpontokból világították meg és új összefüggésekbe helyezték. A történettudományban már évtizedekkel ezelőtt megkezdődött a romantikus nacionalizmus által örökített kép módosítása; a két pogány közt egy hazában magányosan őrlődő, tragikus sorsú hérosz helyett az 1980-as évektől egyre több figyelem jutott a harmincéves háborút követő európai hatalmi átrendeződésben Magyarországnak helyet kereső, a helyi érdekeket a francia–Habsburg-konfliktusba illesztő, a Német-római Birodalom francia orientációjú fejedelemségei (a Rajnai Szövetség tagjai) irányában tájékozódó széles látókörű politikusnak. A legutóbbi évek fejleménye a Zrínyik nemzeti határokon átnyúló családi kapcsolatainak megfelelő értékelése és kutatása, a Habsburg birodalmi arisztokráciába integrálódásuk hangsúlyozása. Új kutatási eredmények sora járult hozzá a család és Zrínyi Miklós kettős, horvát és magyar identitásának mélyebb megértéséhez, beillesztésükhöz a horvát–magyar közjogi és kulturális törekvések összefüggéseibe. A hadtudományi, hadtörténeti kérdésirány is látványos újdonságokat hozott elsősorban a Zrínyi által az oszmán–magyar határon emelt erősség, Zrínyi-Újvár helyszíni feltárásával és Zrínyi Miklós hadtudományi műveltségének, valamint munkáinak szisztematikus vizsgálatával. Mindezen kutatások nem csupán a hangsúlyokat módosítják, hanem alaposan át is rajzolják a hagyományos elképzeléseket. A „magyar” Zrínyi helyett egy horvát–magyar, közép-európai és európai Zrínyi alakja bontakozik ki. Az országgyűlési határozat 3. pontja teljes joggal hangsúlyozza: „hogy Zrínyi Miklós kiemelkedő szerepet játszott a magyar–horvát közös történelmi múlt kulcsfontosságú eseményeiben, ezért az emlékév egyben a magyar–horvát kétoldalú kapcsolatok elmélyítésének is méltó eszköze.”

¹ Az Országgyűlés 51/2019. (XII. 12.) OGY határozata.

Az Országgyűlés azt is kinyilvánította, hogy az emlékév keretében „támogatja és szorgalmazza a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarsága körében olyan rendezvények, megemlékezések szervezését, valamint tudományos és ismeretterjesztő kiadványok, filmek, illetve oktatási anyagok készítését, amelyek méltó emléket állítanak Zrínyi Miklósnak és munkásságának”.

A Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek fontos feladata, hogy részt vállaljon a méltó megemlékezésben. Először is azért, mert egyik karának, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karnak a jogelődjei a Zrínyi Miklós nevet viselték, és a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus a mai napig is az ő nevét hirdeti. Másrészt pedig azért, mert Zrínyi munkássága, költői és prózai műveinek együttese bőséges – bár még kellőképpen ki nem aknázott – kútforrása annak az eszmeiségnek, amelyet a közzszolgálat „szolgálatként” való felfogása, a megszerzett tudás, tapasztalat közjó érdekében való hasznosítása, a jó állam – jó kormányzás elve jelent; annak a gondolatnak és ethosznak, ami az NKE létrehozásában testet öltött, küldetésében megfogalmazódott. A magyar régiségben kevesen fogalmazták meg olyan tisztán és világosan a *bonum publicum* szolgálatának erkölcsi kötelességét, mint Zrínyi: „kiki használjon, szolgáljon hazájának, amint legjobban lehet, és ne válasszon magának könnyebbséget, könnyű professziót, avagy életet, mert azzal nem használna, sőt árt hazájának, hanem olyant, akiből a magyar nemzet tapasztalható hasznot vehet.”²

Az emlékév ösztönzést adott arra, hogy Zrínyi örökségét beillesszük a közzszolgálati oktatásba, a különböző hivatásrendek tanításába, elvégezzük Zrínyi műveinek olyan típusú feldolgozását, amelyet például a kínai hadtudomány klasszikusa, Szun-Ce *A háború művészete* című művének adaptálásával a vállalati, üzleti élet vezetői számára már itthon és külföldön sikeresen elvégeztek.³ Zrínyi örökségét birtokba venni – ez volt az emlékévben a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem ambíciója. Ennek egyik lehetséges módja az alábbi emlékkötet, a másik az életmű egy jól körülhatárolt része (Zrínyi Miklós hadtudományi munkái) nemzeti értékkel nyilvánításának és a Magyar Értéktárba való felvételének kezdeményezése.

² Zrínyi Miklós *hadtudományi munkái*. Budapest, Zrínyi Katonai Kiadó, 1976. 119.

³ Lásd például: Robert T. Kiyosaki: *8 lecke a harctéri vezetésről vállalkozóknak*. Budapest, Bagolyvár Trade Kft., 2016; Porkoláb Imre: *Szolgálj, hogy vezethess! Amit egy elit katonától tanulhatunk az üzleti életben*. Budapest, HVG Könyvek, 2016; Porkoláb Imre: *A stratégia művészete. Szervezeti innováció kiszámíthatatlan környezetben Szun Ce gondolatai alapján*. Budapest, HVG Könyvek, 2019.